

Paulina Banaszak

EDUKACJA REGIONALNA MUZEUM W GOSTYNIU¹

Edukację regionalną wśród młodych ludzi prowadzą w powiecie gostyńskim przede wszystkim szkoły wszystkich szczebli. Pewne elementy wiedzy o przeszłości ziemi gostyńskiej, kulturze i tutejszej sztuce przekazuje się już przedszkolakom w ramach specjalnych zajęć, na które składają się spacerunki po mieście, wizyty w Bibliotece Publicznej i w Muzeum w Gostyniu. Jednakże największy nacisk na edukację regionalną kładzie się w gimnazjach. Prowadzi się tam oddzielne zajęcia, czy to w ramach lekcji historii, czy specjalnych godzin dyrektorskich. Ich pomysłowość, częstotliwość, tematyka i zakres zależą wyłącznie od nauczycieli przedmiotów humanistycznych i bibliotekarzy szkolnych. Obchodzi się też rocznice ważnych wydarzeń, tak państwowych, jak i lokalnych oraz święta patronów szkół².

Upowszechnianiem wiedzy historycznej o regionie gostyńskim wśród dzieci i młodzieży zajmują się także miejscowe organizacje samorządowe

¹Artykuł jest fragmentem pracy magisterskiej *Działalność edukacyjna muzeów w powiecie gostyńskim* napisanej na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu pod kierunkiem prof. dr hab. Doroty Zołądź-Strzelczyk.

²Zob. m.in. B. Z a r e m b a - S e r e k, *Obchody Powstania Wielkopolskiego w Zespole Szkół w Brzeziu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 26, s. 13; (Paula), *Pamięć poległym*, „Życie Gostynia” 2007, nr 3, s. 5; (Paula), *Gostyńska 120-latka*, „Życie Gostynia” 2006, nr 49, s. 7; P. F u r m a n i a k, *Na Edmunda!*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 49, s. 13; (Paula), *Czarny Legion*, „Życie Gostynia” 2007, nr 17, s. 12; K. B l a n d z i, *Żytowieckie obchody Święta Niepodległości*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 47, s. 12; M. P o l o c h, *11 listopada w Grabonogu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 48, s. 13; K. B l a n d z i, *Lekcja historii i patriotyzmu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 12, s. 26A.

i instytucje kultury – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, Gostyński Ośrodek Kultury „Hutnik” i Muzeum w Gostyniu. W istotny sposób w procesie tym uczestniczą też organizacje pozarządowe – np. Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne, Gostyńskie Towarzystwo Historyczne, Towarzystwo Miłośników Gostyńskiej Fary czy Koło Polskiego Związku Filatelistów w Gostyniu.

Pierwsze zajęcia z myślą o młodzieży przeprowadzono w Gostyniu w roku 1985. Od stycznia do maja odbywało się Młodzieżowe Studium Wiedzy o Regionie. Wykłady przeprowadzili członkowie Gostyńskiego Towarzystwa Kulturalnego i pracownicy Muzeum w Gostyniu: mgr Stefan Jankowiak, mgr Andrzej Grześkowiak, mgr Roman Tomaszewski, mgr Jan Poprawa i mgr Henryk Gościański. 25 stałych uczestników otrzymało dyplomy okolicznościowe i kalendarze regionalne³.

To jedyny taki przypadek. W praktyce bowiem do połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku Muzeum w Gostyniu nie prowadziło przemyślanej i ukierunkowanej edukacji regionalnej wśród młodzieży. Koncentrowano swoją uwagę przede wszystkim na osobach dorosłych – dla nich organizowano wystawy, konferencje naukowe, prelekcje, wydawano publikacje regionalne. Systematyczna praca z młodzieżą rozpoczęła się dopiero w roku 1996, gdy prezesem Gostyńskiego Towarzystwa Kulturalnego został Jan Poprawa, nauczyciel historii i geografii w miejscowym Zespole Szkół Zawodowych w Gostyniu. W pierwszej kolejności zmieniła się postawa członków GTK, a w konsekwencji także historyków zatrudnionych w Muzeum w Gostyniu⁴.

Najstarszym konkursem o tematyce regionalnej organizowanym dla młodych osób jest rywalizacja głosząca hasło „Wiem więcej o... ziemi gostyńskiej”. Odbywa się ona nieprzerwanie od 1993 roku, każdorazowo z okazji kolejnych Dni Gostynia. Organizatorami konkursu od samego początku są: Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne, Biblioteka Publiczna i Muzeum w Gostyniu. Pierwotnie brali w nim udział uczniowie szkół podstawowych i średnich, a po reorganizacji szkolnictwa – gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu gostyńskiego. Patronaty nad imprezą sprawują Burmistrz Gostynia i Starosta Gostyński. Nadrzędnym celem imprezy jest zainteresowanie młodzieży historią ziemi gostyńskiej oraz utrwalenie już zdobytej wiedzy. Każdorazowo uczestniczy w konkursach kilkadziesiąt osób. Od 1997 roku konkurs cieszy się wysokim prestiżem i stał się sztandarową imprezą organizowaną przez Muzeum w Gostyniu i Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne⁵.

³ R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007*, Gostyń 2007, s. 55.

⁴ R. C z u b, *Muzealne wczoraj i dziś*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2003, nr 25, s. 43.

⁵ Zob. m.in. I. M e h r, *Dni Gostynia w bibliotece*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 24, s. 10; E. C z u b, *Ziemia gostyńska bez tajemnic*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 23,

W 2000 roku po raz pierwszy zorganizowano konkurs wiedzy pt. „Sławni gostynianie”. Jego organizatorami byli Gimnazjum nr 1 w Gostyniu, Muzeum w Gostyniu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu oraz Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne. Jest to konkurs przeznaczony dla gimnazjalistów z terenu powiatu gostyńskiego. Także nad tymi zmaganiem honorowy patronat sprawuje Burmistrz Gostynia. Dotychczas przeprowadzono sześć edycji konkursu, a jego bohaterami byli: Gustaw Potworowski, Edmund Bojanowski, Szczepan Kaczmarek, Przemysław II, Marcin Poniecki i Kasper Miaskowski⁶.

Począwszy od roku 2001 w Gostyniu organizuje się konkurs wiedzy „Gostyń i okolice” w kategorii uczniów klas III szkół podstawowych z terenu gminy Gostyń. Przygotowują go Muzeum w Gostyniu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne oraz Szkoła Podstawowa nr 5 im. ks. Franciszka Olejniczaka w Gostyniu. Jest to konkurs drużynowy, a honorowy patronat nad nim sprawuje nieprzerwanie Burmistrz Gostynia. Rywalizacja polega na udzieleniu poprawnych odpowiedzi dotyczących historii i geografii regionu, patronów szkół, zabytków, legend i miejscowej gwary. Do tej pory przeprowadzono trzynaście edycji konkursu. Fundatorami nagród są: Urząd Miejski w Gostyniu, Szkoła Podstawowa nr 5 w Gostyniu oraz Muzeum w Gostyniu i Biblioteka Publiczna⁷.

W latach 1999-2006 Muzeum w Gostyniu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne i Zespół Szkół Zawodowych im. Powstańców Wielkopolskich w Gostyniu organizowali Powiatowy Konkurs Wiedzy o Powstaniu Wielkopolskim. W imprezie uczestniczyła młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z całego powiatu gostyńskiego. Dwuetapowy konkurs rozgrywany jest w oddzielnych kategoriach wiekowych. W eliminacjach pisemnych wyłania się uczestników finału ustnego, rozgrywanego w czasie uroczystej akademii, którą organizuje się w okolicach 7 stycznia – rocznicy wymarszu gostynian do powstania wielkopolskiego. Każdorazowo imprezie towarzyszył okolicznościowy wykład. Od roku 2007 organizatorem konkursu jest wyłącznie ZSZ w Gostyniu. Uczestniczy w nim co roku ponad 100 uczniów szkół gimnazjalnych i po-

s. B; R. C z u b, „*Gostyń dawny i niedawny: 730 lat lokacji*”, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 25, s. 11; www.muzeum.gostyn.pl.

⁶ R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 56.

⁷ Zob. m.in. E. C z u b, *Zacięta dogrywka w turnieju wiedzy o Gostyniu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 21, s. A; t a ż, *Uczniowie „Dwójki” najlepiej znają Gostyń i okolice*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 20, s. 11; t a ż, *Gostyń i okolice ‘2008*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 23, s. 11; A. R u d z i ń s k a, *Konkurs wiedzy „Gostyń i okolice” 2009*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2009, nr 19, s. 8; E. C z u b, *Gminny konkurs wiedzy o regionie „Gostyń i okolice”*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2010, nr 20, s. 12; t a ż, *„Gostyń i okolice” po raz jedenasty*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2011, nr 21, s. 12; www.muzeum.gostyn.pl.

nadgimnazjalnych. Patronat nad imprezą sprawuje Starosta Gostyński. Jest on także jednym z fundatorów nagród⁸.

Innym, mającym spopularyzować wiedzę o patronie szkoły gen. Tadeuszu Kutrzebie i czasach, w jakich przyszło mu żyć, jest konkurs organizowany od 2005 roku w Szkole Podstawowej nr 2. W jego przeprowadzeniu pomagają pracownicy Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Gostyniu oraz Muzeum w Gostyniu. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów klas III z terenu gminy Gostyń. Biorą w nim udział 3-osobowe reprezentacje poszczególnych szkół. Podczas konkursu pada wiele pytań z historii Gostynia i okolicy⁹.

Interesującym dla młodzieży konkursem, który odbił się szerokim echem, a przez Śląskie Towarzystwo Genealogiczne we Wrocławiu uznany za wzorcową imprezę o tej tematyce, była powiatowa rywalizacja „Drzewo genealogiczne mojej rodziny”. Organizatorami konkursu dla gimnazjalistów z terenu powiatu gostyńskiego byli Muzeum w Gostyniu i Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu. Honorowy patronat objął zaś Starosta Gostyński. Zadaniem uczestników było przygotowanie drzewa genealogicznego własnej rodziny. Punkty otrzymywało się za prawidłowe sporządzenie wykresu, liczbę opisanych pokoleń, jak i fotografie przodków. Na konkurs, który odbył się w 2006 roku zgłoszono 69 prac z terenu całego powiatu gostyńskiego. Najlepsze z nich wielokrotnie służyły następnie zawodowym badaczom w pokazach, prelekcjach i spotkaniach genealogicznych¹⁰.

W latach 2006-2007 Muzeum w Gostyniu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne oraz gostyńskie Koło Polskiego Związku Filatelistów organizowało konkursy wiedzy filatelistycznej. Odbywały się one w październiku z okazji „Dnia Znaczką”. Konkursy przygotowywane były z myślą o uczniach szkół podstawowych i gimnazjalnych. Przeprowadzono dwie takie imprezy¹¹.

Najmłodszym cyklem konkursów wiedzy o regionie adresowanym do gimnazjalistów z terenu powiatu gostyńskiego jest Powiatowy Konkurs Histo-

⁸ Zob. m.in. R. C z u b, *Pamiętamy, szanujemy. W 82 lata po Powstaniu Wielkopolskim*, „Gazeta Gostyńska” 2001, nr 2, s. 41; t e n ż e, *Powstańcy by się ucieszyli*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2002, nr 2, s. 26; J. P o p r a w a, *87 lat temu wybuchło powstanie: Gostyńskie obchody*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 3, s. 14; (gabi), *Konkurs na rocznicę*, „Życie Gostynia” 2006, nr 2, s. 14; (gabi), *Uczcili pamięć powstańców*, „Życie Gostynia” 2008, nr 2, s. 27; www.zsz-gostyn.com.pl.

⁹ Zob. m.in. E. P i e c h o c k a, *Trzecioklasiści dobrze znają gen. Kutrzebę*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 18, s. A; E. G i ż e w s k a, E. P i e c h o c k a, *Kraków – rodzinne miasto generała Kutrzeby*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 19, s. 13; E. P i e c h o c k a, E. Z y g m u n t – G i ż e w s k a, *Wygrali uczniowie z Kunowa*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 17, s. 9.

¹⁰ I. M e h r, *Z genealogią za pan brat*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 15, s. 29.

¹¹ R. C z u b, R. F u r m a Ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 56.

ryczny organizowany w Krobi. Jego II edycja odbyła się w 2007 roku. Tematem rywalizacji był udział Wielkopolan w wojnie obronnej 1939 roku. W następnym roku przeprowadzono rywalizację na temat udziału mieszkańców powiatu gostyńskiego w powstaniu wielkopolskim. W 2009 roku temat konkursu brzmiał „Losy mieszkańców regionu leszczyńskiego w latach drugiej wojny światowej 1939-1945”. Konkursy przygotowali: Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Krobi oraz Fundacja „Sąsiedzi Sąsiadom”. Nagrody w konkursie fundują, oprócz organizatorów, Starostwo Powiatowe w Gostyniu, Urząd Gminy i Miasta w Krobi. W przygotowanie imprez zaangażowani byli też pracownicy Muzeum w Gostyniu, którzy, jak w wielu innych rywalizacjach na tematy regionalne, przygotowują pytania konkursowe i zasiadają w komisjach konkursowych. Konkursy te odbywają się nadal cyklicznie¹².

Poszerzaniu wiedzy o przeszłości regionu służą zainaugurowane w 1996 roku zajęcia „Studium wiedzy o regionie”. Jest to cykl prelekcji oraz wycieczek pieszych i autokarowych prowadzonych przez członków GTK i pracowników Muzeum w Gostyniu. Ich pomysłodawcą był Jan Poprawa, który częściowo wzorował się na akcji z roku 1985. Zajęcia przeprowadza się w okresie zimowych ferii. Mają one na celu zapoznanie uczniów gostyńskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych z historią i teraźniejszością ziemi gostyńskiej i Wielkopolski, a także uporządkowanie zdobytej wiedzy. Do tej pory odbyło się osiemnaście edycji „Studium” i wzięło w nich udział ponad 1000 osób¹³.

Każda edycja trwa co najmniej cztery dni. W pierwszym dniu odbywają się prelekcje, prezentacje i zajęcia z uczestnikami „Studium”. W kolejnym dniu organizowana jest piesza wycieczka po Gostyniu. Każdego roku zmieniana jest trasa. Podczas wycieczki odwiedza się kościoły, urzędy, redakcje gazet. Trzeciego dnia zajęć uczestnicy wyruszają na wycieczkę autokarową po powiecie gostyńskim. Także w tym przypadku zmieniana jest każdego roku trasa. Organizatorzy zapewniają przewodników, opiekunów

¹² K. C z u b, „Wielkopole w wojnie obronnej 1939 roku” – konkurs historyczny dla gimnazjów”, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 49, s. 11; t e n ż e, *Mieszkańcy powiatu gostyńskiego w Powstaniu Wielkopolskim – finał konkursu powiatowego*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 48, s. 13; t e n ż e, *Z historią za pan brat*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2009, nr 47, s. 12.

¹³ Zob. m.in. R. C z u b, *Cudze chwalicie – swego nie znacie*, „Gazeta Gostyńska” 1996, nr 8, s. 29; t e n ż e, *Skuteczny sposób na wakacyjną nudę*, „Gazeta Gostyńska” 1997, nr 4, s. 36-37; t e n ż e, *Regionalna edukacja młodzieży. XI edycja Studium Wiedzy o Regionie*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 10, s. 12; t e n ż e, *Regionalna edukacja*, „Panorama Wielkopolskiej Kultury” 2006, nr 4-5, s. 12 (preo), *Dzieci na szlacheckich dworach*, „Życie Gostynia” 2006, nr 8, s. 11; R. C z u b, *Regionalna edukacja młodzieży w zimowe ferie. XII edycja Studium Wiedzy o Regionie*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 6, s. 6B; t e n ż e, *Gostyń – Studium Wiedzy o Regionie*, „Panorama Wielkopolskiej Kultury” 2007, nr 1-2, s. 10; t e n ż e, *Gostyń. Studium Wiedzy o Regionie po raz trzynasty*, „Przegląd Wielkopolski” 2008, nr 1, s. 68-70; t e n ż e, *XVI edycja Studium Wiedzy o Regionie*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2011, nr 7, s. 6-7; www.muzeum.gostyn.pl.

i ciepły posiłek. W ostatnim dniu młodzież wyrusza autokarem na zwiedzanie jednego z sąsiadujących z gostyńskim powiatów – kościański, krotoszyński, śremski, leszczyński, jarociński lub rawicki. To sztandarowa akcja gostyńskich regionalistów prowadzona z myślą o młodzieży. Za sprawą licznych publikacji znalazła naśladowców w wielu miastach¹⁴.

W latach 1997-2003 organizowano II etap „Studium wiedzy o regionie”. Był to pięciodniowy pobyt dwudziestoosobowej grupy młodych ludzi w Poznaniu w drugim tygodniu zimowych ferii. Tę część realizowano wspólnie z Muzeum w Gostyniu przy wsparciu finansowym Urzędu Miejskiego w Gostyniu. Podczas pobytu młodzież zwiedzała stolicę Wielkopolski, zapoznając się z jej zabytkami i współczesnością. Każdego roku jeden dzień poświęcano na spacer po Wielkopolskim Parku Narodowym. Z uwagi na brak możliwości pozyskania dodatkowych środków w ramach otwartych konkursów, zaprzestano organizacji II etapu zajęć „Studium”. Jeszcze w roku 2004 zorganizowano dwudniową wyprawę na ziemię lubuską i jednodniową wycieczkę do Kalisza, traktując to jako II etap IX edycji „Studium wiedzy o regionie”¹⁵.

Podobne cele przyświecają organizatorom kolejnych edycji Gostyńskiego Kulturalnego Supermarketu. Jest to impreza pomyślana w ten sposób, by młodzież nie tylko z Gostynia, ale i z terenu powiatu mogła zapoznać się z ofertą kulturalną miejscowych instytucji kultury, dowiedzieć się więcej o zabytkach i miejscach pamięci narodowej, poznać pracę urzędów, zasady funkcjonowania mediów na poziomie lokalnym, dowiedzieć się, jak pracuje Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej i Centrum Powiadomiania Ratunkowego. Nazwę, termin realizacji i podstawowe cele zaczerpnięto z podobnej imprezy, organizowanej corocznie przez Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne w ramach „Dni Wielkopolski” – na początku grudnia. Organizatorami gostyńskiej edycji są, obok GTK, Biblioteka Publiczna, GOK „Hutnik” i Muzeum w Gostyniu. Dotychczas przeprowadzono trzy edycje Supermarketu – w latach 2004, 2005 i 2007. Wzięło w nich łącznie udział ponad 200 młodych osób¹⁶.

Muzeum w Gostyniu i Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne w 2000 i 2001 roku zorganizowały warsztaty dziennikarskie dla redaktorów gazetek szkolnych z terenu powiatu gostyńskiego. Pierwsze, trzydniowe odbyły się

¹⁴ R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 57; Zob. m.in. *Edukacja muzealna w Polsce. Sytuacja, kontekst, perspektywy rozwoju. Raport o stanie edukacji muzealnej w Polsce*, red. M. Szeląg, Warszawa 2012.

¹⁵ Tamże, s. 57-58.

¹⁶ R. C z u b, *Kulturalny Supermarket w Gostyniu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2005, nr 40, s. 10B; t e n ż e, *Drugi Gostyński Kulturalny Supermarket*, „Przegląd Wielkopolski” 2006, nr 1, s. 60; t e n ż e, *III Gostyński Kulturalny Supermarket*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 2, s. 10.

w Boszkowie. Uczestniczyli w nich młodzi adepci pióra z gazetek „Schizol” (Zespół Szkół Zawodowych w Gostyniu) i „Ludki ze Szkolnej Budki” (Gimnazjum w Żytowiecku). W drugich, zorganizowanych w Grabonogu, wzięli już udział redaktorzy i opiekunowie kilkunastu pism z terenu powiatu gostyńskiego. W trakcie trzydniowych zajęć, obok zajęć praktycznych i spotkań z fachowcami, dokonano rozstrzygnięcia I Powiatowego Przeglądu Gazetek Szkolnych. Pomysłodawcą imprezy był Jan Poprawa – prezes GTK. Z kolei w 2006 roku gostyńskie Muzeum i GTK uczestniczyło w warsztatach dziennikarskich dla młodych redaktorów z terenu Wielkopolski. Odbyły się one w Grabonogu. Przygotowała je Redakcja „Nowej Gazety Gostyńskiej”, a pracownicy Muzeum i członkowie Towarzystwa odpowiedzialni byli za popołudniowe zajęcia, które polegały na zwiedzaniu ziemi gostyńskiej¹⁷.

Organizowane są też wycieczki po Wielkopolsce dla uczniów gostyńskich szkół, tak podstawowych, jak i gimnazjalnych. Trasy wytyczone są najczęściej po mało znanych miejscach, a godnych pokazania młodym ludziom. I tak młodzież była m.in. w Muzeum Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Muzeum Wielkopolskiego Parku Narodowego w Jeziorach, Biskupinie. Głównym organizatorem tych przedsięwzięć jest Muzeum w Gostyniu¹⁸.

Od 1999 roku Muzeum w Gostyniu, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu, Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne oraz Zespół Szkół Zawodowych im. Powstańców Wielkopolskich w Gostyniu byli współorganizatorami uroczystości związanych z kolejnymi rocznicami przystąpienia gostynian do powstania wielkopolskiego 1918/1919. Obchodom towarzyszyła okolicznościowa prelekcja, którą w latach 1999-2001 wygłaszał prof. Antoni Czubiński z UAM w Poznaniu. Temat wystąpień brzmiał: „Powstanie wielkopolskie – geneza, charakter znaczenie”. W roku 2002 gościem był prof. Zbigniew Dworecki z UAM w Poznaniu. Zaprezentował on temat „Powstanie wielkopolskie – między prawdą a fikcją”. W następnym roku mgr Włodzimierz Grajewski, kustosz Muzeum Powstania Wielkopolskiego w Poznaniu wygłosił prelekcję „Głównodowodzący powstania wielkopolskiego: mjr Stanisław Taczak i gen. Józef Dowbór-Muśnicki”. W 2004 i 2005 roku ten sam prelegent przedstawił tematy: „Pierwsze dni powstania w Poznaniu i w Wielkopolsce” i „Generał Stanisław Taczak – pierwszy głównodowodzący powstania wielkopolskiego”. W 2006 roku z okolicznościową

¹⁷ R. C z u b, *II Warsztaty Dziennikarskie „Grabonóg 2001”*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2001, nr 18, s. 24-25; *Pomysł na wakacje: wakacyjne warsztaty*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 20, s. 11; (o-HF), *Wakacyjne warsztaty*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 29, s. 12.

¹⁸ Zob. m.in. M. S t e f a n i a k, *Młodzi Gostynianie z wizytą w Jeziorach i Szreniawie*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 22, s. 10A; I. A n d r z e j e w s k a, *Młodzież z Gostynia degustowała potrawy jaćwieskie*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2007, nr 39, s. A.

prelekcją przybył do Gostynia mgr Stefan Barłóg – prezes Zarządu Głównego Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918/1919. Wygłosił on odczyt „Dlaczego należy kontynuować pamięć powstania wielkopolskiego 1918-1919”. W 2007 roku mgr Jan Poprawa zaprezentował temat „Udział mieszkańców ziemi gostyńskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919”. Były to wykłady otwarte adresowane tak do młodych ludzi, jak i dorosłych¹⁹.

Do 2008 roku Muzeum w Gostyniu i Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne były organizatorami otwartych wykładów o tematyce historycznej. Najczęściej poruszane w prelekcjach zagadnienia dotyczyły przeszłości Wielkopolski. Gośćmi byli tu między innymi pracownicy naukowcy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza – prof. Artur Kijas z tematem „Ślady polskości w Wilnie, Petersburgu, Moskwie i Kijowie”, mediewista dr Zbyszko Górczak z tematem „Początki chrześcijaństwa na ziemiach polskich. W 1040. rocznicę chrztu Mieszka I” i zagadnieniem „Wielkopolska w okresie rozbitcia dzielnicowego XII-XIV wiek”. Z prelekcją gościł też filipin ze Świętej Góry ks. mgr Jakub Przybylski CO. Wygłosił on wykład „Muzyczne dziedzictwo Gostynia od czasów najdawniejszych do roku 1876”. Prelekcjom przysłuchiwali się także uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, uczęszczający na dodatkowe zajęcia z historii²⁰.

Od 2009 roku Muzeum w Gostyniu organizuje prelekcje głównie z myślą o studentach Gostyńskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Jednakże ci sami prelegenci wcześniej odbywają też często spotkania z uczniami szkół ponadgimnazjalnych, głównie liceum ogólnokształcącego. Ponadto wykłady dla GUTW mają charakter otwarty i nierzadko przychodzą na nie także młodzi ludzie zainteresowani tematyką prelekcji²¹.

Historycy pracujący w Muzeum w Gostyniu także wielokrotnie wygłaszali prelekcje m.in. na zaproszenie placówek oświatowych z Gostynia i okolicy. Były one przygotowywane przede wszystkim dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, a dotyczyły tematów związanych z przeszłością ziemi gostyńskiej. Zrealizowano ich szczególnie dużo w roku 2008 z okazji 730. rocznicy lokacji miasta Gostynia²².

W roku 2004 członkowie GTK wspólnie z pracownikami Muzeum w Gostyniu i miejscowego Ośrodka Metodycznego przeprowadzili cykl wy-

¹⁹ R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 46-47.

²⁰ R. C z u b, *Początki chrześcijaństwa na ziemiach polskich w świetle najnowszych badań*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 12, s. A; t e n Ź e, *O średniowieczu w Gostyniu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 50, s. 13; R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 47.

²¹ www.muzeum.gostyn.pl.

²² Tamże.

kładów i zajęć z regionalistyki dla nauczycieli historii, bibliotekarzy i bibliotekarzy szkolnych z terenu powiatu gostyńskiego. Konferencję metodyczną pod hasłem „Edukacja regionalna w nauczaniu historii” prowadzili: mgr Jan Poprawa i mgr Lech Męczarski – członkowie GTK, oraz mgr Robert Czub – szef gostyńskiego Muzeum. Podobne zajęcia przeprowadzono w roku 2006 dla pracowników bibliotek z terenu powiatu gostyńskiego. Oprócz prelekcji Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu oraz Muzeum w Gostyniu zorganizowali wycieczkę autokarową po powiecie gostyńskim²³.

Obchodzone od 1 kwietnia 2008 roku do 30 marca 2009 roku uroczystości związane z 730. rocznicą lokacji Gostynia były bardzo dobrą okolicznością do zaprezentowania nowatorskich form prezentacji historii miasta i regionu. Jedną z nich był niewątpliwie spektakl teatralny pokazany na miejscowym rynku. Widownia najpierw została przeniesiona w atmosferę średniowiecznej szkoły, potem mogła uczestniczyć w procesach o czary i związanych najczęściej z tym egzekucjach kobiet palonych na stosie, by wreszcie przeżyć trwogę XVIII-wiecznych mieszkańców Gostynia, dziesiątkowanych przez epidemię „morowego powietrza”. Ukazano czas wojen i najazdów obcych armii, kontrybucje i grabieże. Walkę gostynian w powstaniach narodowych i największych konfliktach zbrojnych XX wieku. Zmagania z pruskim zaborcą i egzekucję z 21 października 1939 roku. Tworzenie zaczątków pracy organicznej, udział w powstaniu wielkopolskim i budowie niepodległej Rzeczypospolitej. Spektakl wyreżyserował Janusz Dodot z Kościana, twórca Teatru 112, a zagrali aktorzy miejscowego teatru amatorskiego „Kęs” i młodzież szkolna. Wzięło w nim udział blisko 200 osób. Przedsięwzięcie przygotował GOK „Hutnik”, a pracownicy Muzeum w Gostyniu pełnili funkcję konsultantów historycznych²⁴.

Niecodziennym przedsięwzięciem, jakim uczczono w Gostyniu 90. rocznicę wybuchu powstania wielkopolskiego, było nakręcenie filmu o wydarzeniach z lat 1918-1919. W założeniu pomysłodawców i realizatorów miał być to paradokument z udziałem gostynian w przygotowaniu, a później w walkach powstańczych. Przy powstawaniu filmu wzięło udział blisko 200 osób – aktorów i statystów, poza jednym wyjątkiem wyłącznie amatorów. Jedynym zawodowym aktorem był wywodzący się z Gostynia Wojciech Majchrzak. Nakręcono 36-minutowy film zatytułowany „Tak rodziła się wolność”, w którym pokazano kluczowe aspekty przygotowań do przejęcia

²³ H. R a d o ł a, *Bibliotekarze poznają swój region*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 15, s. 22; R. C z u b, R. F u r m a ń c z a k, J. P o p r a w a, *Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne 1957-2007...*, s. 48.

²⁴ *Dzieje miasta – dzieje narodu*, „Kurier Gostynia” 2008, nr 17, s. 7; (gabi), *Widowisko historyczne*, „Życie Gostynia” 2008, nr 19, s. VI; (AgJa), *Zainaugurowano urodziny Gostynia*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 15, s. 3; I. S k o r z y b ó t, *Obchodzimy urodziny. Inauguracja obchodów jubileuszu 730-lecia Gostynia*, „Życie Gostynia” 2008, nr 15, s. 7.

władzy w mieście i okolicy przez Polaków, a także przebieg walk z Niemcami, w których uczestniczyli mieszkańcy ziemi gostyńskiej. Premiera filmu odbyła się 16 lutego 2009 roku. Przygotowali ją: Muzeum w Gostyniu, Fundacja „Miejsce Moje” i firma Media Projekt²⁵.

Najnowszą formą edukacji regionalnej dla młodzieży są gry miejskie. Zorganizowano dotychczas cztery – w 2010, 2011, 2012 i 2013 roku. Ich organizatorami są: Muzeum w Gostyniu, Fundacja Miejsce Moje i Gimnazjum nr 2 im. Marii Curie-Skłodowskiej w Gostyniu. Pomysłodawcą przedsięwzięcia jest Grzegorz Skorupski, który też całą akcję koordynuje. Gry przeprowadzane są dwuetapowo. 1 kwietnia, w rocznicę lokacji miasta, startuje faza internetowa. Na specjalnie utworzonej stronie internetowej: www.gramiejska.net.pl zespoły składające się z maksymalnie pięciu uczestników przyjmują nazwę i próbują rozwiązać pięć kolejnych zadań. Po miesiącu wyłaniane zostają najlepsze drużyny, które uczestniczą w etapie ulicznym.

Pierwsza edycja Gostyńskiej Gry Miejskiej przebiegała pod hasłem „Śladami walk z zaborcą”, druga – „Gostyń Anno Domini 1667”. W obu edycjach podsumowanie I części gry odbyło się 30 kwietnia. W 2010 roku wyłonieniu uczestników etapu ulicznego towarzyszyła prelekcja dr. Przemysława Matusika, pracownika naukowego Zakładu Historii Polski XIX i XX wieku Instytutu Historycznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, sekretarza Centrum Instytutu Wielkopolski. Wykładowca skupił się na analizie wkładu Wielkopolan w walkę o niepodległość. Wyróżnił trzy fazy tych działań: pierwszą – trwającą do 1848 roku, skierowaną na walkę zbrojną, drugą – trwającą przez kolejne półwiecze, opartą na pracy organicznej, oraz trzecią – skupioną na powiązaniu obu tendencji i w efekcie przygotowaniu gruntu pod przyszłe powstanie. Wiele informacji dotyczących historii Wielkopolski pod zaborami wiązało się z wydarzeniami gostyńskimi. Stąd też obecność poznańskiego gościa na podsumowaniu I etapu Gostyńskiej Gry Miejskiej. Wykład spotkał się z dużym zainteresowaniem. Organizatorem prelekcji było Muzeum w Gostyniu²⁶.

30 kwietnia 2011 roku podsumowano I część II Gostyńskiej Gry Miejskiej. Spotkanie miało miejsce w sali konferencyjnej gostyńskiego Muzeum. Zakończeniu etapu internetowego i wyłonieniu finalistów towarzyszyła prelekcja przygotowana przez Roberta Grupę, miejscowego historyka i regionalistę. Tematem były „Czarownice”. Prelegent wprowadził uczestni-

²⁵ A. J a k u b o w s k a, *Nakręca film o powstaniu wielkopolskim*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 14, s. 11; I. S k o r z y b ó t, *Powstaje film o powstańcach*, „Życie Gostynia” 2008, nr 15, s. 9; A. W u j e k, *Powstał film o powstaniu. Premiera w lutym*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 50, s. 3; R. C z u b, *Tak rodziła się wolność*, „Panorama Wielkopolskiej Kultury” 2009, nr 2, s. 20.

²⁶ www.muzeum.gostyn.pl.

ków w czasy siedemnastowiecznego miasta, procesów o czary, walki z najeźdźcami i aferami kryminalnymi. Etap internetowy trwał od 1 do 28 kwietnia. 11 najlepszych drużyn zakwalifikowało się do etapu ulicznego, który odbył się 14 maja. Była to jedna z atrakcji Nocy Muzeów – Gostyńskiej Nocy z Historią²⁷.

Etap uliczny I Gostyńskiej Gry Miejskiej rozegrany został 3 maja 2010 roku. Do tej rundy zakwalifikowało się ostatecznie 13 zespołów. Przebycie trasy zajęło uczestnikom ponad dwie godziny. Po drodze spotykali m.in. mieszkańców XIX-wiecznego miasta. W postaci konspiratorów wcieliili się członkowie grupy Niesforni oraz młodzież z Gimnazjum nr 2. Uczestnicy musieli pomóc przewieźć bryczką broń, znaleźć grobowiec Hasińskich, odczytać szyfr stworzony gostyńskim śladem Karola Marcinkowskiego, znaleźć miejsce, gdzie znajdowała się barykada w czasie Wiosny Ludów. Z kolei finał uliczny II Gostyńskiej Gry Miejskiej odbył się późnym popołudniem 14 maja 2011 roku. Start nastąpił przed budynkiem Muzeum, przy ul. Kościelnej 5. Zwycięskiemu zespołowi ufundowano wycieczkę do Tropical Islands pod Berlinem²⁸.

W latach 2012 i 2013 kontynuowano organizację gier miejskich. Nosiły one nazwy – „W cieniu Napoleona – 1811” i „Ścisłe tajne – Gostyń 1937”. Zabawę także przeprowadzono w dwóch częściach – internetowej i ulicznej. W każdej z nich udział wzięło po kilkadziesiąt osób. Zwycięzcy otrzymali nagrody pieniężne w wysokości 2000 zł²⁹.

Duże znaczenia dla zainteresowania młodych ludzi przeszłością ziemi gostyńskiej mają różnego typu wystawy. Do 2010 roku były one organizowane stosunkowo rzadko, z powodu braku odpowiedniej sali dla wystaw czasowych. Sytuacja zmieniła się radykalnie z chwilą przeprowadzki Muzeum do nowej siedziby. Temu samemu celowi służy też w znacznej mierze działalność wydawnicza. Wiele publikacji przygotowywanych jest przede wszystkim dla młodzieży szkolnej lub wręcz z jej udziałem. Przykładem niech będą chociaż dwie publikacje poświęcone gostyńskim legendom³⁰.

Edukacja regionalna wśród młodych ludzi prowadzona w Gostyniu od połowy lat dziewięćdziesiątych XX wieku doceniana jest powszechnie. Między innymi za jej organizowanie dla dzieci i młodzieży Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu została wyróżniona w roku 2005 przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego w konkursie „Najlepsza biblioteka w Wielkopolsce prowadząca działalność regionalną”. Doceniono tu także

²⁷ R. C z u b, *II Gostyńska Gra Miejska*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2011, nr 21, s. 11; www.muzeum.gostyn.pl.

²⁸ www.muzeum.gostyn.pl; www.gramejska.net.pl.

²⁹ Tamże.

³⁰ www.muzeum.gostyn.pl; *Legendy ziemi gostyńskiej*, wyboru dokonali Robert Czub i Jan Poprawa, Gostyń 1999; A. S i a m a, *Religijne legendy ziemi gostyńskiej*, Pogorzela 2002.

wzorową wręcz współpracę z innymi samorządowymi instytucjami kultury działającymi w Gostyniu oraz licznymi organizacjami pozarządowymi³¹.

Uznaniem dla dotychczasowych osiągnięć w działalności regionalnej było powierzenie Gostyniowi przez Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne organizacji Sejmiku Wielkopolskich Regionalistów. Odbył się on w maju 2008 roku. Jego organizatorami byli: Gostyńskie Towarzystwo Kulturalne i Muzeum w Gostyniu. W tym samym roku GTK uhonorowane zostało za swą działalność regionalną „Laurem Gostynia” – najwyższym wyróżnieniem w dziedzinie kultury nadawanym przez Radę Miejską w Gostyniu oraz Certyfikatem „Najlepsze w Polsce” przyznany przez Towarzystwo im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu. Duży udział w zdobyciu tych wyróżnień mają także pracownicy Muzeum w Gostyniu. Większość bowiem przedsięwzięć organizowana jest wspólnie przez Muzeum i Towarzystwo. Instytucja kultury dostarcza środków finansowych, zapewnia niezbędną logistykę i promocję projektu, zaś członkowie Gostyńskiego Towarzystwa Kulturalnego liczną kadrę historyków i pedagogów³².

³¹ E. C z u b, *Rok nie tylko z książką*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2006, nr 4, s. 12 i 17.

³² R. C z u b, *Sejmik wielkopolskich regionalistów obradował w Gostyniu*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 24, s. 13; t e Ń e, *Laury i wyróżnienia dla GTK*, „Nowa Gazeta Gostyńska” 2008, nr 29, s. 13; *Edukacja muzealna w Polsce...*, s. 85-87.